

Zagrozenie
przestępczością
komputerową

nadkom. mgr inż. Mariusz Walas

Kierownik Sekcji

dw. z Przystępczością Komputerową
Wydziału do walki z Przystępczością Gospodarczą
KWP w Lublinie

podkom. Jarosław Cholewiński

Specjalista Sekcji

dw. z Przystępczością Komputerową
Wydziału do walki z Przystępczością Gospodarczą
KWP w Lublinie

Przestępczość komputerowa

- zbiór przestępstw, których wspólną cechą jest występowanie w nich komputerów i informacji komputerowych (tj. w formie cyfrowej) oraz ściśle powiązanie z funkcjonowaniem elektronicznego przetwarzania danych
- przestępczość w zakresie technik komputerowych (Interpol)
- **przestępczość z udziałem komputerów lub związana z informacjami przetwarzanymi przez komputery**

Obszary:

- Uzyskiwanie bezprawnego dostępu do zbiorów lub systemów komputerowych
- Fałszerstwa
- Przechowywanie lub rozpowszechnianie treści zabronionych
- Oszustwa
- Nielegalna eksploatacja i obrót utworami chronionymi prawem autorskim

Kilka słów

o strukturze i zadaniach

Sekcji

dw. z Przestępczością Komputerową

oraz KMP/KPP woj. lubelskiego

USTAWA

z dnia 6 czerwca 1997 r.

KODEKS KARNY

Dz.U. 1997 Nr 88, poz. 553; Dz.U. 1997 Nr 128, poz. 840; Dz.U. 1999 Nr 64, poz. 729; Dz.U.99.83.931; Dz.U. 2000 Nr 48, poz. 548; Dz.U.00 Nr 48, poz. 548; Dz.U. 2000 Nr 93, poz. 1027; Dz.U. 2000 Nr 116, poz. 1216; Dz.U. 2001 Nr 98, poz. 1071; Dz.U. 2003 Nr 111, poz. 1061; Dz.U. 2003 Nr 179, poz. 1750; Dz.U. 2003 Nr 199, poz. 1935; Dz.U. 2003 Nr 228, poz. 2255; Dz.U. 2004 Nr 25, poz. 219; Dz.U. 2004 Nr 69, poz. 626; Dz.U. 2004 Nr 93, poz. 889; Dz.U. Nr 243, poz. 2426; Dz.U. 2005 Nr 86, poz. 732.

Uzyskiwanie bezprawnego dostępu do zbiorów lub systemów komputerowych

art. 165 1 pkt 4 k.k. - sprowadzenie niebezpieczeństwa w wielkich rozmiarach

Sprowadzenie niebezpieczeństwa dla życia lub zdrowia wielu ludzi albo dla mienia w wielkich rozmiarach poprzez :

(ust. 4) zakłócanie, uniemożliwianie lub inne wpływanie na automatyczne przetwarzanie, gromadzenie lub przesyłanie informacji

Uzyskiwanie bezprawnego dostępu do zbiorów lub systemów komputerowych

art. 267 § 1 k.k. - hacking

Nieuprawnione uzyskanie informacji poprzez podłączenie się do przewodu służącego do przekazu informacji lub przełamanie zabezpieczeń

art. 267 § 2 k.k. - podsłuch

Założenie lub posłużenie się urządzeniem podsłuchowym lub innym specjalnym urządzeniem w celu bezprawnego uzyskania dostępu do informacji

Uzyskiwanie bezprawnego dostępu do zbiorów lub systemów komputerowych

art. 268 2 k.k. - naruszenie integralności komputerowego zapisu informacji

Dokonywane przez osobę nieuprawnioną niszczenie, uszkodzanie, usuwanie, zmienianie informacji na komputerowym nośniku albo udaremnianie lub utrudnianie osobom uprawnionym zapoznania się z tą informacją

Dotyczy wyłącznie informacji istotnej – pojęcie nieostre

Uzyskiwanie bezprawnego dostępu do zbiorów lub systemów komputerowych

art. 268a k.k. - naruszenie integralności danych informatycznych lub ich przepływu

Dokonywane przez osobę nieuprawnioną niszczenie, uszkodzanie, usuwanie, zmienianie, utrudnianie dostępu do danych informatycznych lub istotne zakłócanie lub uniemożliwianie automatycznego przetwarzania, gromadzenia lub przekazywania takich danych

Dotyczy wyłącznie istotnego zakłócenia – pojęcie nieostre

Przestępstwo ścigane wyłącznie na wniosek

Uzyskiwanie bezprawnego dostępu do zbiorów lub systemów komputerowych

art. 269 1 i 2 k.k. - sabotaż komputerowy

Niszczzenie, uszkodzanie, usuwanie, zmienianie danych informatycznych o szczególnym znaczeniu dla obronności kraju, bezpieczeństwa w komunikacji, funkcjonowania administracji rządowej, organów państwowych, instytucji państwowych lub samorządu terytorialnego albo zakłócenie lub uniemożliwienie automatycznego przetwarzania, gromadzenia lub przekazywania tych danych,

Opisane działanie może polegać na zniszczeniu lub wymianie nośnika informacji lub zniszczeniu lub uszkodzeniu innych urządzeń.

Uzyskiwanie bezprawnego dostępu do zbiorów
lub systemów komputerowych

art. 269a k.k. - zakłócenie pracy systemu komputerowego lub sieci

Istotne zakłócenie pracy systemu komputerowego
lub sieci teleinformatycznej przez osobę nieuprawnioną,
która dokonuje transmisji, zniszczenia, usunięcia,
uszkodzenia lub zmiany danych informatycznych.

Uzyskiwanie bezprawnego dostępu do zbiorów lub systemów komputerowych

art. 269b k.k. nieuprawnione wytwarzanie i obrót urządzeniami, programami, hasłami lub innymi danymi

Wytwarzanie, pozyskiwanie, zbywanie,
udostępnianie innym osobom urządzeń lub programów
przystosowanych do popełnienia przestępstw:

- sprowadzenia niebezpieczeństwa w wielkich rozmiarach (art. 165 § 1 pkt 4 k.k.),
- podsłuchu (art. 267 § 2 k.k.),
- naruszenie integralności danych informatycznych lub ich przepływu (art. 268a k.k.)
- sabotażu komputerowego (art. 269 k.k.).
- zakłócenia pracy systemu komp. lub sieci (art. 269a k.k.)

Uzyskiwanie bezprawnego dostępu do zbiorów lub systemów komputerowych

... a także wytwarzanie, pozyskiwanie, zbywanie,
udostępnianie innym osobom haseł komputerowych,
kodów dostępu lub innych danych umożliwiających dostęp
do informacji przechowywanych w systemie
komputerowym lub sieci teleinformatycznej.

Falszerstwa

W związku z definicją dokumentu, którym jest m.in. „***zapisany nośnik informacji***”

art. 270 k.k. - fałszerstwo komputerowe

przestępstwem komputerowym jest również tzw. czyli podrobienie lub przerobienie dokumentu w celu użycia za autentyczny albo używanie jako autentycznego takiego dokumentu

Przechowywanie lub rozpowszechnianie treści zabronionych

art. 255 k.k. - nawoływanie do popełnienia czynów zabronionych

art. 133, 136 § 3, 4, 137, 216, 226 257 k.k. - znieważanie narodu, państwa, symboli państwowych, organów konstytucyjnych, prezydenta, ważnych osobistości, funkcjonariuszy publicznych, grup ludności lub poszczególnych osób,

art. 196, 212 k.k. - obrażanie uczuć religijnych, zniesławianie,

Przechowywanie lub rozpowszechnianie treści zabronionych

art. 256 k.k. - propagowanie faszyzmu, totalitaryzmu, nawoływanie do waśni społecznych

art. 190 k.k. - przesyłanie bezprawnych gróźb

art. 265-266 k.k. - rozpowszechnianie wiadomości chronionych tajemnicą państwową, służbową lub zawodową

Przechowywanie lub rozpowszechnianie treści zabronionych

art. 202 § 3 k.k. – produkowanie, utrwalanie, sprowadzanie w celu rozpowszechnienia treści pornograficznych z udziałem małoletnich (poniżej lat 15-tu), z użyciem przemocy lub z posługiwaniem się zwierzęciem

art. 202 § 4 k.k. – sprowadzanie, utrwalanie, przechowywanie, posiadanie treści pornograficznych z udziałem małoletnich (poniżej lat 15-tu)

Oszustwa

art. 286 k.k. - oszustwo

Kto w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadza inną osobę do niekorzystnego rozporządzenia własnym lub cudzym mieniem za pomocą wprowadzenia jej w błąd albo wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania

Aukcje internetowe:

- **Najczęściej poszkodowanym jest kupujący.**

Klasyczny przypadek: osoba biorąca udział w portalu aukcyjnym np. Allegro, która zamawia określony towar, nie otrzymuje go, otrzymuje za pośrednictwem poczty paczkę bez zawartości lub z zawartością odmienną od uzgodnionej, tymczasem płatność za przesyłkę trafiła już do osoby sprzedającej

- **Poszkodowany sprzedający, sfałszowane potwierdzenie przelewu**

Oszustwa

Płatności karta płatniczą

Kupujący dokonuje zapłaty za pośrednictwem stron internetowych lub za pośrednictwem „zaufanego” sprzedawcy za pomocą fałszywej karty lub danych identyfikujących cudzą kartę płatniczą, a poszkodowanym jest właściciel karty lub bank (zwykle emitent karty);

Oszustwa

Dialery (praktycznie w zaniku)

Polega na zachęceniu do zainstalowania przez użytkownika Internetu tzw. dialera.

Występuje tu element wprowadzenia w błąd, tj. uzyskanie przeświadczenia, że program zapewni dostęp do szczególnie atrakcyjnych stron WWW.

W rzeczywistości program zmienia konfigurację komputera i w efekcie zamiast wykonywania połączenia płatnego jak za lokalną rozmowę telefoniczną użytkownik nieświadomie łączony jest z internetem poprzez numery telefoniczne dostawców zagranicznych - gdzie opłata sięga kilku złotych za minutę

Oszustwa

art. 287 k.k. - oszustwo komputerowe

Kto w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub wyrządzenia innej osobie szkody, bez upoważnienia wpływa na automatyczne przetwarzanie, gromadzenie lub przesyłanie danych informatycznych lub zmienia, usuwa lub wprowadza nowy zapis danych informatycznych

Przepis obejmuje zakaz manipulacji danymi informatycznymi

Oszustwa

art. 285 k.k. oszustwo telekomunikacyjne (kradzież impulsów)

Kto włączając się do urządzenia telekomunikacyjnego uruchamia na cudzy rachunek impulsy telefoniczne

Najczęściej karta (chip) jest odpowiednio spreparowana

Nielegalna eksploatacja i obrót utworami chronionymi prawem autorskim

Program komputerowy - zbiór instrukcji do wykonania przez komputer.

Podział:

- **system operacyjny** - np. MS Windows,
- **program użytkowy** - np. MS Office, Adobe Photoshop,
- **gra komputerowa** - np. The Sims, FIFA 06.
- **program antywirusowy** - np. Norton Antivirus
- **program zawodowy** – np. LEX, zbiór przepisów, encyklopedie, mapa drogowa).

Nielegalna eksploatacja i obrót utworami chronionymi prawem autorskim

Umowa licencyjna pomiędzy producentem, a nabywcą (użytkownikiem) programu komputerowego, określająca sposób korzystania z tego programu.

Licencja :

- wyświetlana w formie elektronicznej podczas instalacji (użytkownik musi zaakceptować warunki licencji wybierając odpowiedni przycisk, w wypadku odmowy akceptacji warunków licencji, program nie zainstaluje się na komputerze).
- załączana w formie drukowanej (coraz rzadziej).

Rodzaje licencji programów komputerowych :

freeware, shareware, demo (trial), software (komercyjne).

Nielegalna eksploatacja i obrót utworami chronionymi prawem autorskim

Kategorie oprogramowania ze względu na zakres praw autorskich:

Freeware - można je używać przez czas nieograniczony bezpłatnie, nie można ich jednak w sposób całkowicie dowolny modyfikować lub np. używać do celów komercyjnych (jeśli takie zastrzeżenie producent/autor umieścił w licencji);

Nielegalna eksploatacja i obrót utworami chronionymi prawem autorskim

Kategorie oprogramowania ze względu na zakres praw autorskich:

Shareware - programy przekazane do używania przez określony czas (np. 30 dni), określoną ilość razy lub zawierające mechanizm pozwalający używać je przez np. 10 minut.

Nabywanie praw powoduje uzyskanie kodu rejestracyjnego i usunięcie ograniczeń.

Przekroczenie określonego czasu legalnej bezpłatnej eksploatacji, dokonanie zmian lub złamanie zastosowanych zabezpieczeń w celu uzyskania w pełni funkcjonalnej wersji programu (tzw. crack-owanie) stanowi naruszenie praw autorskich i jest **ścigane karnie**.

Nielegalna eksploatacja i obrót utworami chronionymi prawem autorskim

Kategorie oprogramowania ze względu na zakres praw autorskich:

Demo (trial) – wersje demonstracyjne programów komercyjnych, bezpłatne lecz posiadające znacznie ograniczone funkcje lub ograniczony czas użytkowania.

Dokonanie zmian lub złamanie zabezpieczeń w celu uzyskania w pełni funkcjonalnej wersji programu (tzw. crackowanie) stanowi naruszenie praw autorskich i jest **ścigane karnie**.

Nielegalna eksploatacja i obrót utworami chronionymi prawem autorskim

Kategorie oprogramowania ze względu na zakres praw autorskich:

Software (komercyjne) - programy tworzone przez podmioty gospodarcze, których celem jest uzyskiwanie dochodów na jego wykorzystywaniu ich produktów; dystrybucja takich programów oparta jest o sprzedaż.

Właściciele praw autorskich (najczęściej producenci) udzielają licencji na używanie ich utworów przez klientów.

Treść licencji wyświetlana jest na ekranie monitora przed rozpoczęciem instalacji programu. Użytkownik musi zaakceptować warunki licencji wybierając odpowiedni przycisk, w wypadku odmowy akceptacji warunków licencji program nie zainstaluje się na komputerze.

Nielegalna eksploatacja i obrót utworami chronionymi prawem autorskim

Kopia instalacyjna – kopia zapasowa

Prawo posiadania kopii zapasowej legalnie nabytego programu ujęte art. 75 ust. 2 pkt 1 UoPAiPP dotyczy nst. stanu:

Program główny jest kopią zainstalowaną na twardym dysku komputera, **kopią zapasową jest wówczas oryginalny nośnik**

np. MS Office zapisany na twardym dysku

Niedozwolone jest posiadanie takiej kopii, chyba że licencjodawca danego programu zezwala na to.

Nielegalna eksploatacja i obrót utworami
chronionymi prawem autorskim

Ustawa

z dnia 4 lutego 1994 r.

o prawie autorskim i prawach pokrewnych

DZIENNIK USTAW Nr 24, poz. 83

Nielegalna eksploatacja i obrót utworami chronionymi prawem autorskim

Naruszenie prawa autorskiego

W odróżnieniu od utworów muzycznych i filmowych, programy komputerowe są w Polsce objęte szczególną ochroną prawną.

Do programów komputerowych **nie stosuje się tzw. dozwolonego własnego użytku osobistego utworu** art.23 UoPAiPP – wyłączenie art. 77 UoPAiPP.

Każda ujawniona nielegalna kopia programu komercyjnego lub innego z przełamanymi zabezpieczeniami jest dowodem przestępstwa (paserstwa lub kradzieży).

Nielegalna eksploatacja i obrót utworami chronionymi prawem autorskim

Karne ściganie naruszeń prawa autorskiego

- **art. 115 UoPAiPP** – przywłaszczenie autorstwa (b. rzadkie)
- **art. 116 UoPAiPP** – bezprawne rozpowszechnianie utworu
- **art. 117 UoPAiPP** – bezprawne kopiowanie (utrwalanie lub zwielokrotnianie) w celu rozpowszechnienia
- **art. 118 UoPAiPP** – paserstwo utworu

Nielegalna eksploatacja i obrót utworami chronionymi prawem autorskim

Karne ściganie naruszeń prawa autorskiego

... w celu osiągnięcia korzyści materialnej – to również nie poniesienie kosztów nabycia oryginalnego oprogramowania;

Postać kwalifikowana : Jeżeli sprawca uczynił sobie z popełniania przestępstwa określonego w ust. 1 stałe źródło dochodu albo działalność przestępną, określoną w ust. 1, organizuje lub nią kieruje – **ściganie z urzędu**;

Pozostałe - ścigane na wniosek pokrzywdzonego

Nielegalna eksploatacja i obrót utworami
chronionymi prawem autorskim

Kradzież i paserstwo programu komputerowego

art. 278 2 k.k. - kradzież

Uzyskanie bez zgody osoby uprawnionej cudzego programu komputerowego w celu osiągnięcia korzyści majątkowej

Uzyskanie oznacza skopiowanie programu.

art. 293 k.k. – paserstwo umyślne i nieumyślne

Przyjmowanie, nabywanie, pomaganie do zbycia lub ukrycia programu komputerowego uzyskanego za pomocą czynu zabronionego lub o którym na podstawie towarzyszących okoliczności można przypuszczać, że został tak uzyskany

Nielegalna eksploatacja i obrót utworami chronionymi prawem autorskim

Przykłady naruszeń prawa w podmiotach gospodarczych:

Instalowanie na komputerach oraz kopiowanie na nośniki programów komputerowych wbrew warunkom licencji

- podmiot nabywa kilka oryginalnych programów (jednostanowiskowych), które są instalowane na kilkunastu komputerach;
- podmiot nabywa kilka oryginalnych programów ze specyficznymi warunkami licencji np. MS Office wersja dla nauczycieli, studentów i uczniów, wersje wyłącznie dla instytucji akademickich, które są instalowane na komputerach firmowych;
- oprogramowanie instalowane jest z nielegalnych kopii programów;

Nielegalna eksploatacja i obrót utworami
chronionymi prawem autorskim

Odpowiedzialność karna :

**Właściciel lub zarządca podmiotu
gospodarczego**

w zależności od okoliczności:

art. 18 § 1 k.k. – sprawstwo kierownicze

lub

art. 18 § 3 k.k. – pomocnictwo przez zaniechanie

Nielegalna eksploatacja i obrót utworami chronionymi prawem autorskim

Propozycje zabezpieczeń:

- właściwa konfiguracja systemów operacyjnych (konta dostępu)
- okresowy audyt oprogramowania
- oświadczenia dla pracowników obsługujących stanowiska komputerowe

Nielegalna eksploatacja i obrót utworami
chronionymi prawem autorskim

Audyt oprogramowania :

- **Własnymi służbami informatycznymi;**
- **Zewnętrzna firma audytorską;**
- **specjalistycznym programem komputerowym (zdalnie i automatycznie)**

Nielegalna eksploatacja i obrót utworami chronionymi prawem autorskim

Program do audytu : **Uplouk firmy A plus C**

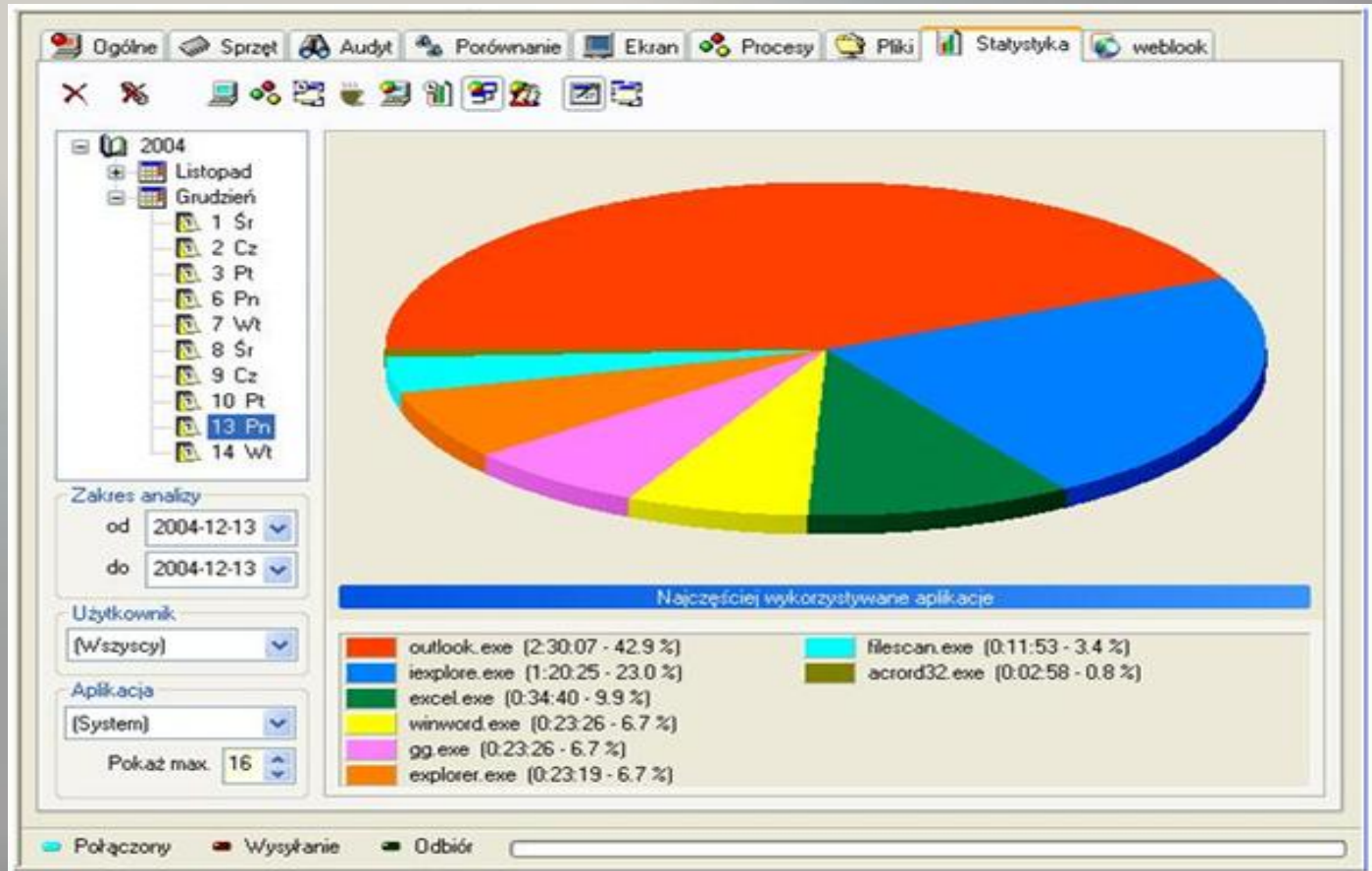
The screenshot displays the Uplouk software interface, which is used for auditing installed applications. The main window shows a list of applications with columns for 'Producent' (Manufacturer), 'Dział' (Department), 'L.' (Number), 'Dział' (Department), 'Producent' (Manufacturer), 'Aplicacja' (Application), 'Paket' (Package), 'Plik.exe' (File Name), and 'Ścieżka' (Path). The list includes various Microsoft Office 2003 applications and other software like Synovus Finance and Synovus SaaS 1.

L.	Dział	Producent	Aplicacja	Paket	Plik.exe	Ścieżka
1		A plus C	Uplouk Agent 1.0		Analyst.exe	C:\Program Files\Ap...
2		Misa Sądów	InstalView 3.0		License.exe	C:\Program Files\MI...
3		MATRIX.PL SA	Synovus Finance		Anal.exe	C:\Synovus\Instal...
4		MATRIX.PL SA	Synovus SaaS 1		Anal.exe	C:\Synovus\Instal...
5		Microsoft Corporation	Access 2003		MSACCESS.EXE	C:\WINDOWS\Insta...
6		Microsoft Corporation	Access 2003	Microsoft Office Profe...	MSACCESS.EXE	C:\Program Files\Mi...
7		Microsoft Corporation	Excel 2003		EXCEL.EXE	C:\WINDOWS\Insta...
8		Microsoft Corporation	Excel 2003	Microsoft Office Profe...	EXCEL.EXE	C:\Program Files\Mi...
9		Microsoft Corporation	InfoPath 2003		INFOPTH.DXE	C:\WINDOWS\Insta...
10		Microsoft Corporation	InfoPath 2003	Microsoft Office Profe...	INFOPTH.DXE	C:\Program Files\Mi...
11		Microsoft Corporation	Outlook 2003		OUTLOOK.EXE	C:\WINDOWS\Insta...
12		Microsoft Corporation	Outlook 2003	Microsoft Office Profe...	OUTLOOK.EXE	C:\Program Files\Mi...
13		Microsoft Corporation	PowerPoint 2003		POWERPNT.EXE	C:\WINDOWS\Insta...
14		Microsoft Corporation	PowerPoint 2003	Microsoft Office Profe...	POWERPNT.EXE	C:\Program Files\Mi...
15		Microsoft Corporation	Publisher 2003		HPUBS.DXE	C:\WINDOWS\Insta...
16		Microsoft Corporation	Publisher 2003	Microsoft Office Profe...	HPUBS.DXE	C:\Program Files\Mi...
17		Microsoft Corporation	Word 2003		WINWORD.DXE	C:\WINDOWS\Insta...
18		Microsoft Corporation	Word 2003	Microsoft Office Profe...	WINWORD.DXE	C:\Program Files\Mi...

Nielegalna eksploatacja i obrót utworami chronionymi prawem autorskim

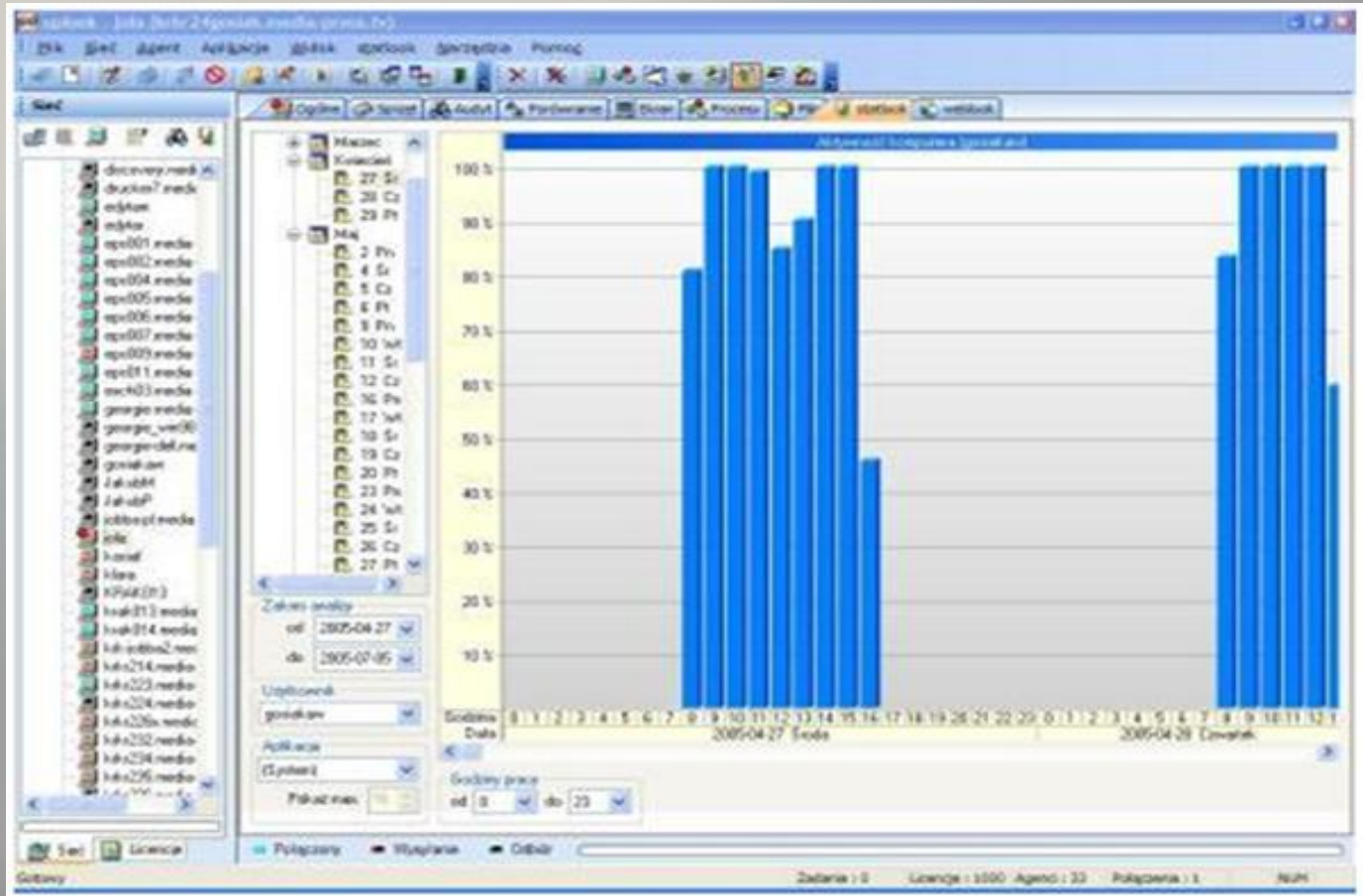
Uplook z opcją Statlook

Nielegalna eksploatacja i obrót utworami chronionymi prawem autorskim

Uplook z opcją Statlook

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ